

Prevenia chorôb v drobnochovoch hydiny.

Ako postupovať pri prevencii chorôb v drobnochovoch hydiny.

Predpokladom chovateľských úspechov v chove hydiny je zabezpečenie kvalitnej starostlivosti a dobrého zdravotného stavu zvierat vo vhodných zoohygienických podmienkach .

Chovateľský rok možno rozdeliť na niekoľko etáp. Obdobie jesene a zimy je prípravou na chovnú sezónu. V tomto období je čas na dôkladnú kontrolu zdravotného stavu krdla a výber chovných jedincov. Z chovu sa vyčlenia zvieratá staré, choré, s nízkou úžitkovosťou. Vo väčšine chovov sa zníži počet chovaných zvierat. Toto obdobie je vhodné aj na dôslednú asanáciu chovu, ktorá spočíva v preventívnom odčervení zvierat a následom vyčistení chovného zariadenia aj výbehov od trusu a medzihostiteľov parazitov.

Po mechanickej očiste má nasledovať dezinfekcia, dezinsekcia a deratizácia. Očistiť a dezinfikovať sa má všetko zariadenie chovných priestorov nielen podlahy. Je to tiež vhodný čas na opravu poškodených technológií.

Po odčervení zvierat a asanácií priestorov, je vhodné urobiť niektoré vakcinačné zákroky. Doporučuje sa vakcinácia proti pseudomoru hydiny, jedna aplikácia živej vakcíny v pitnej vode. V chovoch kura domáceho, v ktorých kurčatá neboli ešte vakcinované proti kokcidióze, je dobré vakcinovať chovné kusy vakcínou **LIVACOX T** (jednorázová aplikácia vakcíny LIVACOX T v pitnej vode – ochranná doba na vajcia a mäso nie je). V takom chove, na jar a v lete, sa budú proti kokcidióze vakcinovať už len novo prikúpené jedince, alebo vyliahnuté kurčatá. Jednorázová aplikácia vakcíny LIVACOX T vyvoláva celoživotnú imunitu. Oocysty kokcií vakcinačných kmeňov, ktoré sú vylučované do prostredia vakcinovanými jedincami, vytlačia postupne patogénne terénne kmene kokcií z prostredia, čím sa zníži možnosť infekcie zvierat a riziko vzplanutia kokcidiózy v chove. Vakcinovanej hydine nie je potrebné po celý život preventívne podávať žiadne antikocidiká, čo znamená výraznú úsporu nákladov na liečbu.

V chove, v ktorom bola diagnostikovaná salmonela je dobré urobiť vakcináciu živou vakcínou **SALGEN**, ktorá sa taktiež podáva cez pitnú vodu, alebo v chove s menším počtom zvierat individuálne do zobáka. Interval medzi podaním jednotlivých vakcín má byť minimálne 7 - 14 dní. Na prevenciu salmonelózy a iných hnačkových ochorení je vhodné používať potencovaný probiotický prípravok **PROPOUL**, ktorý sa podáva v chove pulzne 7 – 10 dní každý mesiac v krmive alebo v pitnej vode všetkým zvieratám. Tento prípravok nezanecháva rezíduá v mäse a vajciach hydiny.

Koniec zimy a začiatok jari je obdobie prípravy zvierat na intenzívnu znášku. Dôležité je zloženie krmných zmesí, aby obsahovali dostatočné množstvo látok potrebných na zabezpečenie dobrého zdravia zvierat a kvalitnú znášku. Vzhľadom k nedostatku niektorých vitamínov v tomto období doporučuje sa podávanie vitamínov, predovšetkým vitamíny A, D3 a E (prípravok **ADESOL**), **AMINOSOL**, **CARNIFARN** a taktiež minerálnych látok - vhodný je prípravok **PLASTIN**, ktoré podporujú celkovú odolnosť zvierat, regulujú nástup znášky a kvalitu vaječnej škrupiny.

Jar a leto je obdobie liahnutia mláďat. Kvalitná výživa je prvoradým predpokladom ich dobrého zdravia. Na podporu rastu a vývoja kostry mladej hydiny sa úspechom používa prípravok **VITAPLASTIN forte** a **CARNIFARM**. Pri podozrení na bakteriálne alebo vírusové choroby je dobré podávať **NEFROVET**, **MENTOVET** na podporu dýchania, **SILIVET** a **AMINOVIT** na podporu celkovej odolnosti zvierat.

Všetky novo prikúpené jedince je potrebné držať v karanténe minimálne dva - tri týždne. Počas karantény je dôležité zvieratá odčerviť a vakcinovať proti salmonele a kokcidióze. Na uľahčenie adaptácie nových jedincov sa osvedčilo podávanie vitamínov A, D3, E (vhodný je prípravok **ADESOL**, **AMINOVIT**, **SILIVET** – regenerácia pečene, **NEFROVET** – regenerácia obličiek, **PROPOUL** – regulácia trávenia).

Koniec leta a začiatok jesene je obdobie „chovateľskej žatvy“, hodnotenia výsledkov a bilancovania. Mnohí chovatelia sa už presvedčili, že dosiahnutie žiadanej úžitkovosti a zdravia zvierat je možné len za predpokladu vzájomnej spolupráce medzi dobrou chovateľskou starostlivosťou o zvieratá a odbornou veterinárnou prevenciou.

Návrh vakcinačného programu pre hydinu v drobnochove.

V drobnochove je hydina chovaná v prirodzených podmienkach, preto niektoré hlavne vírusové ochorenia nerobia problémy, napr. vírus inf. burzitídy, taktiež vírus inf. bronchitídy nezvykne v drobnochove robiť väčšie problémy. Preto pre drobnochov doporučujeme nasledovný program:

- Vakcinácia proti Marekovej chorobe by bola vítaná, ale robia ju len liahne, ktoré majú podmienky na uchovávanie vakcíny v tekutom dusíku. Vakcinácia sa robí i.m. hneď po vyliahnutí.
- 1. deň – **SALGEN** – vakcinácia proti salmonelóze – *predovšetkým v chovoch, kde sa spoločne chová aj vodná hydina, alebo v ktorom boli problémy so salmonelami*
- za 5 až 7 dní revakcinácia proti salmonelóze - **SALGEN**
- prípravok **PROPOUL** začať podávať až za 2 dni po podaní druhej dávky vakcíny
- 14. – 15. deň veku **LIVACOX^{RT}** - do vody, alebo individuálne pri menšom počte zvierat. Je to vakcinácia proti kokcidiám. Vakcinácia proti kokcidióze sa môže urobiť už od 1. dňa veku v prípade, že sa zvieratá nevakcinujú proti salmonelóze!

Ked' sa nerobí vakcinácia proti salmonelóze vakcínu LIVACOX T podať do 10. dňa veku. Probiotikum PROPOUL už od 1. dňa veku.

- po vakcinácií je dobré podať vitamíny A,D,E prípadne C - **ADESOL, AMINOVIT**
- V 4. – 5. týždni veku – vakcinácia proti pseudomoru hydiny (revakcinácia proti pseudomoru 1 krát ročne)

Vakcináciu proti infekčnej bronchitíde v drobnochove nie je tak potrebná, iba ak je v blízkosti veľkochov nosníc (možný zdroj infekcie):

- V 6. – 7. týždni veku **ORNIBRON** – vakcinácia proti infekčnej bronchitíde
- V 11. – 12. týždni veku revakcinácia **ORNIBRON** – vakcinácia proti infekčnej bronchitíde.
- 16. týždeň – revakcinácia **SALGEN**

V chove, kde sa predtým nepoužívala vakcinácia proti kokcidióze (**LIVACOX**), je vhodné zavakcinovať všetky sliepky (kura domáca), nakoľko dospelá hydina je nositeľom infekčných kokcidií. Potom sa už vakcinujú len novoprikrúpené alebo vyliahnuté kurčatá – ešte v karanténe.

Chov hydiny je vhodné 1 krát ročne revakcinovať **proti pseudomoru a proti salmonelóze** – všetkú hydinu.

Vitamíny A, D a E sa osvedčilo podávať na podporu znášky, po vakcinačných zákrokoch **ADESOL, AMINOSOL, NEFROVET**. Na podporu rastu zvierat, celkovej odolnosti, liahnivosti a znášky sa odporúča používať **CARNIFARM, PROPOUL**.

Na prevenciu tráviacich problémov, po liečbe antibiotikami a chemoterapeutikami, sa odporáča podávať probiotický prípravok **PROPOUL, CITROENZYMIX, SILIVET**.

Na podporu zdravia a celkovej odolnosti zvierat sa odporúča podávať prípravok **HUMAC**

Natur - detoxikačná, antiseptická, fungicídna ochrana zvierat v kombinácii s **PROPOUL**

Morky - prevencia proti histomonóze: **oddelený chov starých a malých moriek**. Mladé morky chovať v čistých dezinfikovaných priestoroch, „oddýchnutých“ po chove starších moriek. Od 1. dňa podávať **PROPOUL** a do vody **CITROENZYMIX** (1 liter na 1500 litrov vody). Podávať 10 dní pri prvých príznakoch choroby, pri zmenách krmiva, pri stresoch podávanie zopakovať. Na podporu pečene **SILIVET, CARNIFARM, NEFROVET**.

Prevencia a liečba chorôb spôsobených vonkajšími parazitami u vodnej aj hrabavej hydiny : **EKOSIP**

